

Uluslararası Uygur Araştırmaları Dergisi

Sayı | Volume | سان 2020/16

Uluslararası
Uygur Araştırmaları Dergisi
International Journal of Uyghur Studies
خەلقارا ئۇيغۇر تەتقىقاتى ژۇرنىلى

Uygur Araştırmaları Dergisi, Uygurlarla ilgili çalışmaların yayınlandığı uluslararası standartlarda, hakemli bir dergidir. Yılda iki kez yayımlanır. Uygur Araştırmaları Dergisi'ne gönderilen yazılar, önce yayın kurulunca dergi yazım ilkelerine uygunluk açısından incelenir ve uygun bulunanlar, değerdendirilmek üzere o alandaki çalışmaları ile tanınmış en az iki hakeme gönderilir. Hakemlerin isimleri gizli tutulur ve raporlar beş yıl süre ile saklanır. Yayınlanan yazıların dil, bilim ve hukuki açıdan bütün sorumluluğı yazarlarına, yayın hakları www.uyguraraştırmalari.com ve www.uyghurstudies.com'a aittir. Yayın Kurulu dergiye gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamamakta serbesttir. Gönderilen yazılar iade edilmez.

Uluslararası Uygur Araştırmaları Dergisi yılda 2 kez yayımlanan, uluslararası nitelikte, bilimsel ve hakemli bir dergidir.

Uluslararası Uygur Araştırmaları Dergisi, *Arastirmax*, *ERIHPLUS*, *ASOS*, *DOAJ*, *Index Copernicus*, *InfoBase Index*, *MIAR*, *Sparch Indexing*, *MLA*, *I2OR*, *Türk Eğitim İndeksi*, *IdealOnline*, *SOBIAD*, *WorldCat*, *UR* gibi uluslararası veritabanları ve indeksler tarafından taranmaktadır.

ISSN: 2458-827X

İletişim:

Prof. Dr. Adem ÖGER

Adres:

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi,

Fen-Edebiyat Fakültesi

Türk Halk Bilimi Bölümü, Merkez/Nevşehir, Türkiye

E-Posta:

uyguraraştırmalari@gmail.com

Uluslararası
Uygur Araştırmaları Dergisi
International Journal of Uyghur Studies
خەلقارا ئۇيغۇر تەتقىقاتى ژۇرنىلى

DERGİ HAKKINDA

Uluslararası Uygur Araştırmaları Dergisi yılda 2 kez yayımlanan, uluslararası nitelikte, bilimsel, hakemli bir dergidir.

Uyguristik, Türkolojinin önemli kollarından biridir. Bugün Uyguristikle ilgili çalışmalar Türkiye, Çin, Rusya, Kazakistan, İsveç, Almanya, ABD ve Japonya başta olmak üzere farklı coğrafyalarda sürdürülmektedir.

Uluslararası Uygur Araştırmaları Dergisi, Uyguristikle ilgili çeşitli ülkelerde ve farklı disiplinlerde yapılan bilimsel araştırmaları yayınlamayı, bu çalışmalarını uluslararası düzeyde erişilebilir hale getirerek bu konudaki bilgi akışını sağlamayı ve bu suretle Türkolojinin gelişimine katkıda bulunmayı hedeflemektedir. Uygur Özerk Bölgesi, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan gibi farklı coğrafyalarda yaşayan Uygurlar ile ilgili her türlü çalışmanın da yer aldığı bu dergi, Türkoloji alanında bir literatür oluşturmayı amaçlamaktadır.

Uluslararası Uygur Araştırmaları Dergisi, Uygurların yanı sıra diğer Türk boyları (Kazak, Kırgız, Özbek vb.) ile ilgili dil, edebiyat, folklor, tarih, sanat, kültür, ekonomi gibi konularda bilimsel makaleler, derlemeler, kitap tanıtım yazıları ve aktarmalar da yayımlayan hakemli elektronik bir dergidir. Yılda iki sayı olmak üzere 6 ayda bir yayımlanan bu dergide Türkoloji'nin genel konularıyla ilgili yazılara da yer verilebilir.

Uluslararası Uygur Araştırmaları Dergisi'ne gönderilen yazılar, önce Yayın Kurulunca dergi yazım ilkelerine uygunluk açısından incelenir ve uygun bulunanlar, değerlendirilmek üzere o alanda çalışmaları bulunan en az iki hakeme gönderilir. Hakemlerin isimleri gizli tutulur ve raporlar beş yıl süre ile saklanır. Yayımlanan yazıların dil, bilim ve hukuk açısından bütün sorumluluğu yazarlarına, yayın hakları www.uygurarastirmalari.com'a aittir. Yayın Kurulu dergiye gönderilen yazıları yayımlayıp yayımlamamakta serbesttir. Gönderilen yazılar iade edilmez.

Uluslararası Uygur Araştırmaları Dergisi, kaliteli ve disiplinli yayıncılık anlayışı ile akademik camiada, Uygurlarla ilgili çalışmalar esas olmak üzere Türkoloji ile ilgili her türlü bilimsel çalışmanın yer aldığı önde gelen yayınlardan biri olma amacı taşımaktadır.

Uluslararası Uygur Araştırmaları Dergisi Arastirmax, ERIHPLUS, ASOS, DOAJ, Index Copernicus, InfoBase Index, MIAR, Sparch Indexing, MLA, I2OR, Türk Eğitim İndeksi, IdealOnline, SOBIAD, WorldCat, UR gibi uluslararası veritabanları ve indeksler tarafından taranmaktadır.

İmtiyaz Sahibi

Prof. Dr. Alimcan İNAYET (Ege Üniversitesi)
alim1962@hotmail.com

Editör

Prof. Dr. Adem ÖGER (Nevşehir HBV Üniversitesi)
adem.oger@nevsehir.edu.tr
+90 384 228 10 00 / 13157

Editör Yardımcıları

Doç. Dr. Erkan HİRİK (Nevşehir HBV Üniversitesi)
erkanhirik@nevsehir.edu.tr
Doç. Dr. Neşe HARBALİOĞLU (Nevşehir HBV Üniversitesi)
neseerenoglu@nevsehir.edu.tr
Dr. Kübra YILDIZ ALTIN (Nevşehir HBV Üniversitesi)
kubrayildiz@nevsehir.edu.tr

Yayın Kurulu

Prof. Dr. Alimcan İNAYET (Ege Üniversitesi)
Prof. Dr. Hikmet KORAŞ (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi)
Prof. Dr. Hülya KASAPOĞLU ÇENGEL (Hacı Bayram Veli Üniv.)
Prof. Dr. Farah CALİL (Bakü Avrasya Üniversitesi)
Prof. Dr. Adem ÖGER (Nevşehir HBV Üniversitesi)
Prof. Dr. Jarkın SULEYMANOVA (Kazak Kızlar Devlet Pedagoji Üniv.)
Prof. Dr. Serdar YAVUZ (Fırat Üniversitesi)
Prof. Dr. İdris Nebi UYSAL (Karamanoğlu Mehmetbey Üniv.)
Doç. Dr. Burak GÖKBULUT (Yakındoğu Üniversitesi)
Doç. Dr. Ahmet KARAMAN (Afyon Kocatepe Üniversitesi)
Doç. Dr. Dilorom HAMROEVA (Özbekistan Bilimler Akademisi)
Doç. Dr. Erkan HİRİK (Nevşehir HBV Üniversitesi)
Doç. Dr. Gülbehrem MOLOTOVA (Almata Şarkşunaslık Enstitüsü)
Doç. Dr. Kürşat YILDIRIM (İstanbul Üniversitesi)
Doç. Dr. Neşe HARBALİOĞLU (Nevşehir HBV Üniversitesi)
Doç. Dr. Özgür AY (Uşak Üniversitesi)
Doç. Dr. Reyila KAŞGARLI (İstanbul Üniversitesi)
Doç. Dr. Seçil HİRİK (Nevşehir HBV Üniversitesi)
Doç. Dr. İsa SARI (Hitit Üniversitesi)
Doç. Dr. Mustafa YENİASIR (Yakındoğu Üniversitesi)
Doç. Dr. Neşe HARBALİOĞLU (Nevşehir HBV Üniversitesi)
Dr. Ahmet Turan TÜRK (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Dr. Mağfiret Kemal YUNUSOĞLU (Beykent Üniversitesi)
Dr. Nur Ahmet KURBAN (Gümüşhane Üniversitesi)
Dr. Ablet SEMET (Georg-August University)

Dr. Glzade TANRIDAĞLI (Mimar Sinan G.S. niversitesi)
Dr. Kaiser Abdurusul ZHUN (Debrecen Üniversitesi)
Dr. Kübra YILDIZ ALTIN (Nevşehir HBV Üniversitesi)
Ruslan ARZİYEV (Almata Pedagoji Enstitüsü)

Yayın Danışma Kurulu

Prof. Dr. Ahmet TAŞAĞIL (Mimar Sinan G. S. niversitesi)
Prof. Dr. Ayşe Melek ZYETKİN (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Ceval KAYA (Marmara Üniversitesi)
Prof. Dr. Fikret TÜRKMEN (Emekli ğretim yesi)
Prof. Dr. Grer GÜLSEVİN (Ege Üniversitesi)
Prof. Dr. Hacı Kutluk KADİRİ (Kagoşima Uluslararası Üniversitesi)
Prof. Dr. Hatice ŐİRİN (Ege Üniversitesi)
Prof. Dr. Hava SELÇUK (Erciyes Üniversitesi)
Prof. Dr. İbrahim DİLEK (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Kamil Veli NERİMANOĞLU (Bakü Devlet Üniversitesi)
Prof. Dr. Metin EKİCİ (Ege Üniversitesi)
Prof. Dr. Mustafa ARSLAN (Pamukkale Üniversitesi)
Prof. Dr. Mustafa NER (Ege Üniversitesi)
Prof. Dr. Osman KARATAY (Ege Üniversitesi)
Prof. Dr. Öcal OĞUZ (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Peter ZİEME (Berlin Brandenburg Academy of Sciences and Humanities)
Prof. Dr. Saadettin GÖMEÇ (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Zeki KAYMAZ (Ege Üniversitesi)
Prof. Dr. Süer EKER (Başkent Üniversitesi)
Prof. Dr. Necati DEMİR (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Bilgehan Atsız GÖKDAĞ (Kırıkkale Üniversitesi)

İndeks Sorumlusu

Doç. Dr. Erkan HİRİK

Redaktör

Kamile SERBEST

Mizanpaj

Doç. Dr. Neşe HARBALİOĞLU

Yabancı Dil Sorumlusu

Dr. Kübra YILDIZ ALTIN

Sanat/Tasarım/Baskı Danışmanı

Öğr. Gör. Pınar GNGR

Dış Temsilciler

Jarkın SULEYMANOVA (Kazakistan)

Abdullah SEYFULLAYEV (Kırgızistan)

İrfan MORİNA (Kosova)

Kaiser Abdurusul ÖZHUN (Macaristan)

Alfiya YUSUPOVA (Tataristan)

Almas ŞEHYULOV (Rusya)

Anidah B. ALİAS (Malezya)

Burak GÖKBULUT (Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti)

Dilorom HAMROEVA (Özbekistan)

Erkin SIDİK (ABD)

Eset SULAİMAN (ABD)

Zulhayat ÖTKÜR (İsveç)

Farah CALİL (Azerbaycan)

Gülbehrem MOLOTOVA (Kazakistan)

Memettursun Zunun OQYA (İngiltere)

Varis ABDUKERİM (Fransa)

Mukaddes MUHTAR (Çekya)

Nuriye RAHMAN (İsviçre)

EDİTÖRDEN

Uluslararası Uygur Araştırmaları Dergisi'nin 2020/16. sayısını sizlerle buluşturmanın mutluluğunu yaşıyoruz. Yayın hayatında 8. yılına giren dergimiz, her geçen yıl Türk dünyasına ait daha kapsamlı ve nitelikli yazılarla okurlarını buluşturma noktasında ilerlemektedir.

Dergimizin bu sayısı Uygur akademisyen "Prof. Dr. Rahile Davut'a Armağan" olarak yayımlanmıştır. 20 Mayıs 1966 doğumlu Prof. Dr. Rahile Davut, Xinjiang Üniversitesinde uzun yıllardır profesör olarak çalışmış ve aynı üniversitede Folklor Enstitüsü'nü kurmuştur. Ayrıca Pennsylvania Üniversitesi, Indiana Üniversitesi, Washington Üniversitesi ve Berkeley'deki Kaliforniya Üniversitesi gibi kurumlarda misafir akademisyen olarak görev almış, Çin Kültür Bakanlığı'ndan da birçok ödül almıştır.

Prof. Dr. Rahile Davut Uygur mezarları, meşrepleri, destanları ve destancıları başta olmak üzere Uygur folkloru üzerine Çince, Uygurca ve İngilizce çok sayıda yayına sahip bir akademisyendir. Ayrıca Davut'un bilimsel çalışmaları genellikle saha araştırmalarına dayalıdır ve Uygur Özerk Bölgesi'nin folkloru üzerine çok sayıda derleme ve araştırma projesini hayata geçirmiştir. Bu projelerde elde ettiği verileri başta Uygur destanları, destancıları ve icraları olmak üzere bir yandan kitap şeklinde yayımlarken diğer yandan da video kayıtlarını kısa film ve belgesele dönüştürerek Uygur kültürünün elektronik ortamda tanınmasını sağlamıştır. Yine hayata geçirdiği projelerde, çok sayıda Uygur yüksek lisans ve doktora öğrencisinin görev almasını sağlayarak onların akademik eğitim süreçlerine maddi ve manevi katkıda bulunmuştur. Prof. Dr. Rahile Davut'un akademik çalışmaları ve saha araştırmaları hükümet tarafından desteklenmiş ve Çin hükümetinin kontrolünde gerçekleşmiştir. Ancak 12 Aralık 2017 tarihinde Prof. Dr. Rahile Davut aniden ortadan kaybolmuş, o günden beri de durumu ve akıbeti hakkında ailesi ve yakın dostları bir haber alamamıştır. Ancak kızı Akida Polat'ın verdiği bilgiye göre, Prof. Dr. Rahile Davut Çin hükümeti tarafından tutuklanmış, lakin bu konuda aradan üç yıl geçmesine rağmen resmi bir açıklama ya da bilgi paylaşımı da olmamıştır.

Uluslararası Uygur Araştırmaları Dergisi'nin bu sayısını Prof. Dr. Rahile Davut'a armağan ettik, çünkü Uygur folklor araştırmalarına büyük ivme kazandıran ve farklı dillerde yaptığı bilimsel yayınlarla da Uygur kültürünün zenginliğini ve çeşitliliğini bilimsel dünyaya sunan bu değerli/kıymetli hocamıza hem minnetimizi göstermek hem de onun sessiz çığlığına ses olmak istedik.

Dergimizin bu sayısında çağdaş Uygur şiiri, Uygurca deyimler, yeni Uygur Türkçesinin dilbilgisi üzerine araştırmalar, Çincenin Uygurcaya etkisi, Uygurlarda keçecilik mesleği, Doğu Türkistan'ın yakın dönem tarihi kaynakları, Doğu Türkistan'da balıkçılık, Uygurlarda sayılarla ilgili inanışlar gibi konuların yanı sıra Kırgız yazar, şair, bilim insanı Kasım Tınıstanov, Kırgız Türkçesinin çeşitli özellikleri, Kırgızlarda vasiyet şiirleri, Oğuz Türkçesi, Çağatay Türkçesi ve Selçuklularda giyim kuşam gibi Türk dünyası dil, edebiyat ve sanatı üzerine nitelikli ve özgün makaleler yer almaktadır. Ayrıca Prof. Dr. Rahile Davut'un kaleme aldığı ve Uygur mezarları üzerine araştırma yapanların temel başvuru kaynağı olan bir eserin tanıtıldığı/değerlendirildiği yazı da ilgililerin istifadesine sunulmuştur.

Uluslararası Uygur Araştırmaları Dergisi'nin bu sayısının kapak tasarımında, Prof. Dr. Rahile Davut'un resmi kullanılmıştır ve kapak tasarımı Dergimizin sanat danışmanı Öğr. Gör. Pınar GÜNGÜR tarafından yapılmıştır. Dergimizin bu sayısında 16 özgün makaleye ve 1 tanıtma/değerlendirme yazısına yer verilmiştir.

Dergimizin bu sayısına makaleleriyle katkı sağlayan değerli yazarlara, hakemlere, dergimizin kurullarında görev yapan bilim insanlarına teşekkür eder, makalelerin ilgililere faydalı olmasını dilerim.

Prof. Dr. Adem ÖGER

Bu Sayının Hakemleri

- Prof. Dr. Alimcan İNAYET (Ege Üniversitesi)
Prof. Dr. Galip GÜNER (Erciyes Üniversitesi)
Prof. Dr. Hikmet KORAŞ (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi)
Prof. Dr. Mehmet ÇERİBAŞ (Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi)
Prof. Dr. Özgür Kasım AYDEMİR (Alanya Alaadin Keykubat Üniversitesi)
Doç. Dr. Ayşe BUDAK (Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi)
Doç. Dr. Burak GÖKBULUT (Yakın Doğu Üniversitesi)
Doç. Dr. Çaştegin TURGUNBAYER (Dicle Üniversitesi)
Doç. Dr. Ekrem AYAN (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi)
Doç. Dr. Farah CALİL (Bakü Avrasya Üniversitesi)
Doç. Dr. Gökçe YÜKSELEN PELER (Erciyes Üniversitesi)
Doç. Dr. Hüseyin KALEMLİ (Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi)
Doç. Dr. İdris Nebi UYSAL (Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi)
Doç. Dr. İsa SARI (Hitit Üniversitesi)
Doç. Dr. Mustafa YENİASIR (Yakın Doğu Üniversitesi)
Doç. Dr. Özgür AY (Uşak Üniversitesi)
Doç. Dr. Recep TEK (Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi)
Doç. Dr. Reyila KAŞGARLI (İstanbul Üniversitesi)
Doç. Dr. Savaş MARAŞLI (Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi)
Doç. Dr. Tekin TUNCER (Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Adem YELOĞLU (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet KESKİN (Samsun Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Turan TÜRK (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Dilber USUL (Kastamonu Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin YILDIZ (Ordu Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Kadri Hüsnü YILMAZ (Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Malik BANKIR (Kastamonu Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Melike ÜZÜM (Başkent Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Muhammed Emin YILDIZLI (İstanbul Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KUNDAKÇI (Karabük Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Tuğba GÖNEL SÖNMEZ (Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Zemire GULCALI (Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi)
Dr. Öğretim Görevlisi Aksaamai OMURALIEVA (Uşak Üniversitesi)
Dr. Serkan KÖSE (Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi)